

BÜYÜK HAMAM

GİRİŞ VE GENEL TANIM :

Büyük hamam, Lefkoşa surlar içinde, tarihi doku içerisinde, İrfan Bey sokaktadır. Orjinal evkaf malı olan hamam, '**Lala Mustafa Paşa Vakfı**' na aittir. Hamamın yapım tarihi ve mimarı bilinmesede , Osmanlı'nın Kıbrısı fethinden sonra Osmanlılar tarafından 1571-1590 yılları arasında yapıldığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalara göre, Hamam 1306'da yapımına başlanan 1309'da tamamlanarak büyük bir törenle açılan, latin klisesi kalıntıları üzerine yapılmıştır. Halen daha, hamamın giriş kapısı ve soyunmalık kısmı büyük oranda tarihi kiliseden izler taşımaktadır. Tarihi Büyük hamamın tamamı kesme taştan yığma olarak inşa edilmiştir ve tek katlıdır. Bu hamam, fonksiyonunu Osmanlı döneminden, günümüze kadar devam ettiren birkaç eski eserden biridir.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ :

- a. **PLAN ÖZELLİKLERİ** : Hamam soyunmalık, ılıkılık ve sıcaklık olmak üzere 3 ana bölümden oluşmaktadır. "Soyunmalık" bölümüne, Lüzinyan dönemine ait kemerli giriş kapısından girilmektedir. Yaklaşık kare plânlı olan bu bölümün ahşap kırma çatısını doğu-batı yönünde uzanan iki kemer taşımaktadır. Soyunmalıktaki bir kapı ile üzeri kubbe ve yarım tonozla örtülü enine dikdörtgen plânlı "ılıkılık" bölümüne girilmektedir. ılıkılık bölümünün güneyindeki kapıdan, ortasında sekizgen göbek taşı bulunan "Sıcaklık" bölümüne girilmektedir. Sıcaklık, büyük kubbeli bir orta mekâna açılan tonozlu dört eyvan ile dört köşedeki küçük kubbeli halvetlerden oluşmaktadır. Sıcaklık hamamın en önemli bölümüdür. Yapı tek katlıdır.

- b. **STRÜKTÜREL ÖZELLİKLER VE MALZEME** : Bina tek katlı olup yığmadır. Duvarlar kesme taştan yapılmıştır. Duvar kalınlığı yaklaşık 90 cm dir. Soyunmalık kısmı ne zaman yapıldığı bilinmeyen ikisi doğu cephesinde ikisi batı cephesinde olmak üzere toplam 4 adet kare planlı payanda sütunla destelemektedir. Yaklaşık kare plânlı olan bu bölümün ahşap kırma çatısını ise doğu-batı yönünde uzanan iki kemer taşımaktadır. ılık ve sıcaklık kısmın tamamı tonoz ve kubbelerle kapatılmıştır. Giriş ve soyunmalık kısmın üstü ise tamamen ahşap çatıdır. Tüm döşemelerde yöresel doğal mermer kullanılmıştır. Kapı ve pencereler masif sert ağaçtan yapılmıştır.
- c. **CEPHE ÖZELLİKLER** : Yol düzeyinin yükselmiş olması dolayısıyla, giriş kapısı yaklaşık 2 metre, hamam odaları ise yaklaşık 3 metre aşağıda kalmıştır. Giriş kapısı çevreleyen büyük kemerde gotik tarzı dekoratif süslemelerle bezenmiştir. Giriş kapısı kemeri ve girişteki kırık çörlenler ile soyunmalıkta ki süslü pencere denizlikleri latin kiliseden kalma parçalardır. Hamamın genelinde ise Osmanlı tarzı hakimdir.
- d. **BEZEME ÖZELLİKLER** : Büyük Hamam , Kıbrıs'taki bir çok eserde olduğu gibi, ortak kültür ürünüdür diyebiliriz. Büyük hamam, Osmanlı döneminde, eski bir Latin kilisesi kalıntıları üzerine inşaa edilmiştir. Hamamın giriş ve soyunmalık kısmında latin gotik tarzı , ılık ve sıcaklık kısmında ise Osmanlı tarzı hakimdir. Bu anlamda da Kıbrıs için çok değerlidir.

DEĞERLENDİRME :

KKTC'de faaliyette olan tek orjinal Türk Hamam olması ve tarihi özellikleri nedeniyle turistlerin sürekli uğrak yeri olan Büyük Hamam iyi bir restorasyon ve işletme ile güneydeki Ömerge Hamamı ile rekabet edebilecek kapasiteye sahiptir.

YAPININ ÖNDE GELEN AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLERİ :

- Zamanla, zemin seviyesinin şehrin seviyesinden aşağıda kalması.
- Lefkoşa'nın merkezinde, surlar içinde tarihi doku içinde olması.
- Ortak kültür ürünü, bir tarihi eser olması. Bünyesinde birden fazla dönem ve üslup barındırması.
- Günümüze kadar kesintisiz hamam olarak kullanılıyor olması .

Hazırlayan : Kerime Darbaz